

УДК: 338

Іванов А.М.

канд.екон.наук, професор, Одеський національний морський університет, м. Одеса, докторант, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ

БЕЗПЕКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Підприємства туристично-рекреаційного комплексу (далі – ТРК) України не готові до серйозних соціально-економічних змін, які були спричинені анексією Криму, частин Луганської, Донецької, Херсонської та Запорізької областей, проведенням військових дій на сході України. Економічні реформи, які були вжиті державною владою для стабілізації макроекономічної ситуації, починаючи з 2014 року, практично не торкалися діяльності підприємств ТРК, в результаті чого в Україні відбувся відтік грошового капіталу з сегменту підприємств ТРК окремих регіонів та ТРК України в цілому. Соціально-економічна ситуація є тривожним сигналом щодо приділення додаткової уваги питанню системної безпеки функціонування підприємств, які задіяні у ТРК.

Владі України було б доцільно вже після окупації АР Крим рф, проаналізувавши ключові фактори, які створили загрози безпеки діяльності підприємств ТРК (рис. 1), змінити кут зору щодо попередження та мінімізації

майбутніх загроз, які станом на кінець 2023 року невпинно зростають.

Але на сьогоднішній день, враховуючи продовження стагнації щодо розвитку підприємств ТРК, слід чітко та обґрунтовано сформулювати систему подальшого вирішення даної проблеми.

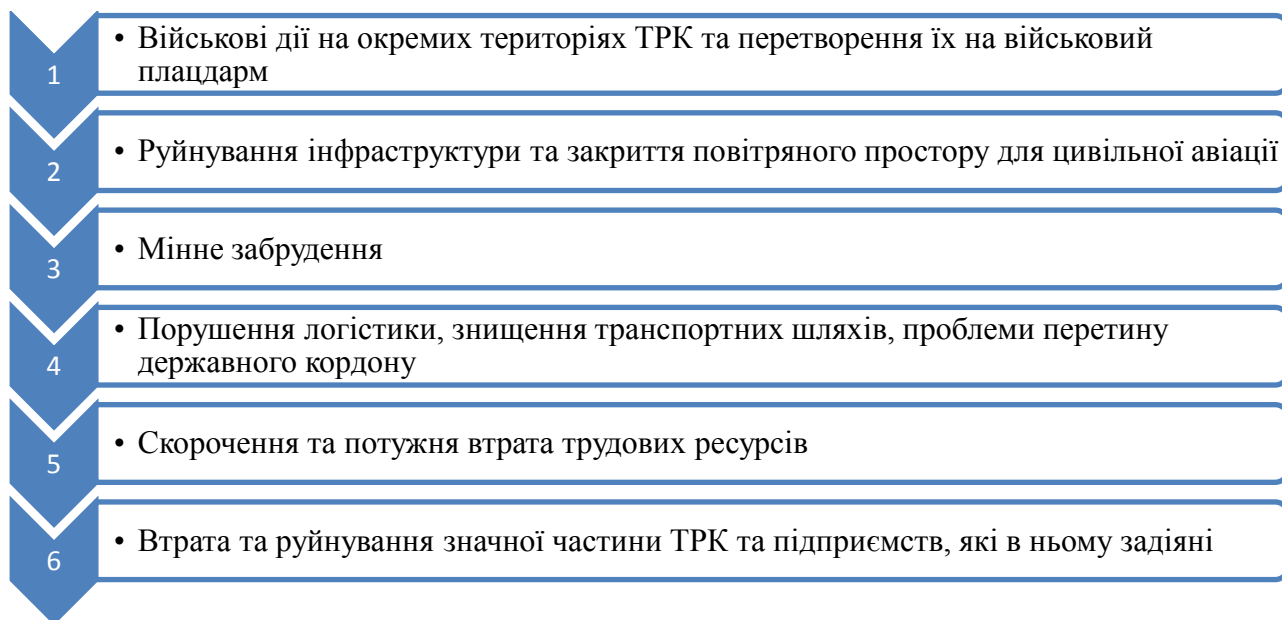

Рис. 1. Основні безпекові загрози щодо функціонування підприємств ТРК України.

Джерело: складено автором.

У зв'язку з наявністю системних загроз, відновлення діяльності підприємств ТРК у воєнний час має враховувати три ключові обмежуючі безпекові фактори (рис. 2).

Військова агресія РФ на Україну зумовила припинення діяльності значної частки підприємств ТРК [1]. Деякі з них суттєво змінили напрямок діяльності, надаючи місця розміщення для біженців, транспорт для організації евакуації і перевезення гуманітарної допомоги. Зрештою доволі багато підприємств на основі механізмів самоорганізації продемонстрували тенденцію до збереження та розвитку у відповідності до ключових запитів суспільства, цілеспрямовано трансформували свою діяльність у напрямку створення хабів для здійснення волонтерської діяльності, розміщення біженців, виконання ролі центрів

гуманітарної допомоги та організації харчування для ТРО і ЗСУ.

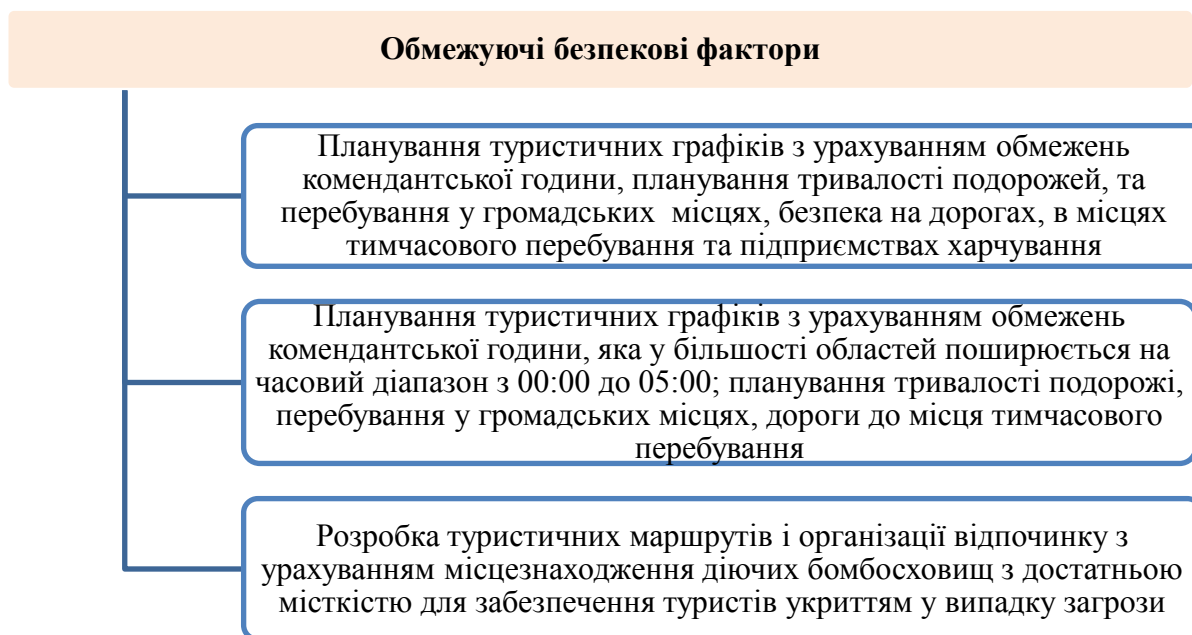

Рис. 2. Обмежуючі безпекові фактори відновлення діяльності підприємств ТРК України у воєнний час.

Джерело: складено автором.

Що стосується руйнування інфраструктури та закриття повітряного простору для цивільної авіації, слід зазначити, що в державі вже зроблено перші кроки у реагуванні на ці проблеми [1]. Але на сьогоднішній час необхідно створити або підтримувати ключові послуги, а також визначити пріоритетні заходи з відновлення. Необхідно відновити основні транспортні, електричні та водопровідні комунікації, щоб створити базові умови для реконструкції інфраструктури ТРК. Державі слід скористатися можливістю реконструкції інфраструктури для модернізації телекомунікаційної мережі (наприклад, шляхом прокладання оптоволоконних кабелів під реконструйованими дорогами).

Щодо мінного забруднення, то це питання доволі складне, адже загальна площа замінованих територій в Україні внаслідок російської агресії становить 174 тисяч квадратних кілометрів (що удвічі більше, ніж площа Австрії) і для

розмінування необхідний тривалий час.

Необхідно вирішувати проблему втрати людського потенціалу. Оскільки ТРК у своїй динаміці прагне до розвитку якісних характеристик туристично-рекреаційного потенціалу, особливий досвід і компетентності населення, задіяного у наданні туристичних і супутніх послуг є його важливою складовою. Безумовно, держава доклала зусиль для створення комфортних умов щодо працевлаштування переселенців, однак слід розробити комплексну політику працевлаштування на основі компетенцій та соціокультурної інтеграції.

Наступне питання - питання безпеки. Йдеться не лише про безпеку від реальних загроз, а про більш глобальне уявлення суспільно-політичної безпеки, що утворює площину прийняття рішень споживачами послуг підприємств ТРК. У світі знизилась довіра до України як безпечного партнера у туристичних подорожах, держави, де можна відпочити і оздоровитись не наражаючись на небезпеку. Безперечно, ускладнення ситуації на півдні та на Сході України дещо погіршила ситуацію у плані фізичної безпеки. Відсутність методології формування державної політики за цим напрямком позначилась у суттєво тяжчій формі.

Важливим чинником для системної безпеки функціонування підприємств ТРК є соціальні та економічні чинники. З одного боку наявні обмеження покликані забезпечити безпеку подорожей, туристичних і культурних заходів, а з іншого боку - будь яке обмеження з боку влади щодо якого відсутня суспільна акцепція неминуче наражатимуться на спроби їх порушення. Для характеристики соціальної та економічної стійкості необхідно систематично аналізувати ряд економічних показників: динаміку податкових надходжень від суб'єктів туристичної діяльності, кількість активних суб'єктів туристичної діяльності по регіонах, структуру зайнятості в підприємствах ТРК за видами економічної діяльності, залучення інвестицій та залежність обсягів валового регіонального продукту та обсягів туристичного збору в регіонах України.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт з науково-дослідної роботи «Аналітичне дослідження втрат туристичної індустрії від війни в Україні». URL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-library-war-%D0%86mpact-analysis.pdf> (дата звернення: 17.10.2024)